

2005-04-12

Riktlinjer för uppsökande tandvård i Region Skåne

Dessa riktlinjer föreslås komplettera cirkulär 1998:209, Svenska kommunförbundet/Landstingsförbundet och ligga till grund för lokala överenskommelser, t ex i samband med revidering av samarbetsavtal mellan sjukvårdsdistrikten och kommunerna.

Region Skåne har fr o m. januari 1999 enligt en ny 8a § i Tandvårdslagen (SFS 1998:554) ansvar för att bedriva uppsökande tandvårdsverksamhet till vissa äldre och funktionshindrade. Samarbete ska ske med kommunerna i regionen.

Till grund för lagändringen ligger prop.1997/98:112, Reformerat tandvårdsstöd samt 1997/ 98:SoU 25 med samma namn. Se även Tandvårdsförordningen 1998:1338.

Tandvårdsreformen - uppsökande tandvård

Reformen innebär att Region Skåne skall erbjuda **uppsökande tandvård** i form av avgiftsfri **munhälsobedömning** och individuell rådgivning, en gång per år till alla identifierade i målgruppen, i eget boende. Vid behov ska Region Skåne ge behandlingsinsatser i form av **nödvändig tandvård**.

För **munhälsobedömningar** har Region Skåne anlitat olika tandvårdsföretag där en tandhygienist eller tandläkare ansvarar. Om behov av behandlingsinsatser konstateras vid en munhälsobedömning kan dessa utföras av antingen patientens egen tandläkare eller av tandvårdsföretaget anvisad tandläkare. Tandvårdsföretagen genomför även **utbildning** av kommunens personal i munvårdskunskap.

För **nödvändig tandvård** betalas avgift som för öppen hälso- och sjukvård och denna avgift omfattas av högkostnadsskyddet. För att få behandlingsinsatser fodras **speciellt intyg - tandvårdsintyg**. Detta tandvårdsintyg utfärdas lämpligen i samband med biståndsbedömning av vård- och omsorgsinsatser/LSS insatser/stöd och hjälp i hemmet insatser, eller i samband med munhälsobedömningen. Personer som inte accepterar en munhälsobedömning kan återkomma vid ett senare tillfälle och har trots det rätt till behandlingsinsatser i form av nödvändig tandvård.

*Syftet med behandlingsinsatserna **nödvändig tandvård** är att ge en påtaglig förbättring av förmågan att tillgodogöra sig föda eller tala och därmed ge en ökad livs kvalitet och välbefinnande. Om allmäntillståndet inte medger mer omfattande tandvårdsbehandling får man istället inrikta sig på att främst hålla*

patienten fri från sjukliga förändringar i munnen för att motverka smärta eller andra obehag. (SFS nr: 1998:1338).

Kommunens personal är kontaktlänken mellan aktuellt tandvårdsföretag och den enskilde och utgör ett stöd för denne i samband med uppsökande tandvård. Kommunen informerar berörda målgrupper och vid behov även anhöriga om möjligheten till munhälsobedömning- och behandlingsinsatser i form av nödvändig tandvård.

Varje kommun utser minst en person för att samarbeta med Region Skåne. Denna person har ansvar för samordning av tandvårdsintyg och är mottagare av all information från Region Skåne. Personerna ingår i ett övergripande nätverk och benämns *ansvarig för samordning av tandvårdsintyg*.

Målgruppen för uppsökande tandvård

Vid tillämning av 8a § skall Region Skåne särskilt svara för att uppsökande tandvård bedrivs bland dem som

- Kommunen har hälso- och sjukvårdsansvar för enligt 18 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) eller
- Får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård), eller
- Omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller
- Är bosatta i egen bostad och har motsvarande behov av vård, omsorg eller service som personer som omfattas av punkten 1 ovan.

Även personer med långvarig och allvarlig psykisk sjukdom och ett omfattande funktionshinder kan komma ifråga för tandvårdsstödet.

Region Skåne svarar också för att ovanstående målgrupper vid behov erbjuds behandlingsinsatser i form av nödvändig tandvård.

Region Skånes ansvar

I Region Skåne har Tandvårdsnämndens kansli det övergripande ansvaret för den uppsökande tandvården - ekonomiskt, administrativt samt för information, uppföljning och utvärdering.

- **Upphandling - samverkan**

Region Skåne ska upphandla den uppsökande tandvården enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Region Skåne står för allt underlag inför upphandlingen.

Uppsökande tandvård ska ske i samverkan med berörda parter.

- **Allmän planering - information till nätverket i kommunerna**

Region Skåne ska ansvara för en allmän planering av uppsökande tandvård och även ansvara för ett regionalt nätverk av *personer med ansvar för samordning av tandvårdsintyg*.

Nätverket ska fortlöpande ges aktuell information om den uppsökande tandvården. Region Skåne skall även ge information och utbildning om uppsökande tandvård till annan personal inom vård och omsorg om detta efterfrågas.

- **Skriftlig information, informationsmaterial, blanketter m. m.**

Region Skåne ska överlämna kopia på avtal om uppsökande tandvård och meddela *person med ansvar för samordning av tandvårdsintyg* vilket tandvårdsföretag som ska utföra den uppsökande tandvården i kommunen. (Kopia på avtal skickas till förvaltningschef/socialchef) . Region Skåne ska fortlöpande ge hjälp och stöd i den uppsökande tandvården till *person med ansvar för samordning av tandvårdsintyg*.

Region Skåne kan om så önskas ge en skriftlig redovisning av antal utförda munhälsobedömningar i en kommun.

Region Skåne ska vid beställning från person med ansvar för samordning av tandvårdsintyg distribuera:

- tandvårdsintyg.

- **Nödändig tandvård**

Region Skåne ska ansvara för att akut tandvård (inom en dag - vardagar) kan ges, i närområdet i lokaler anpassade för rullstol. För behandlingsinsatser i form av nödvändig tandvård kan personer i målgruppen välja den tandläkare man önskar.

- **Uppföljning**

Region Skåne ska ansvara för uppföljningen av de tjänster tandvårdsföretaget utför.

Kommunen ska tillhandahålla befintliga uppgifter som Region Skåne behöver för att kunna följa upp verksamheten, t ex enkäter och intervjumaterial.

Uppstår konflikt mellan kommun och tandvårdsföretag, som parterna inte själva kan lösa, ska Region Skåne kallas in och har möjlighet att i sista hand häva avtalet med tandvårdsföretaget.

Kommunens ansvar

- **Identifiera personer som tillhör målgruppen samt utse person/er som är kontaktperson gentemot Region Skåne**

Kommunen ska utse minst en *person med ansvar för samordning av tandvårdsintyg*, för att samverka med Region Skåne i den uppsökande tandvården. Denna/dessa personer kan identifiera målgruppen enligt Tandvårdslagen 8a § och Region Skåne, Tandvårdsnämndens, ”Lokala anvisningar för uppsökande tandvårdsverksamhet i Region Skåne” (bil.) samt utfärda tandvårdsintyg.

Kommunen bör utse ytterligare lämpliga personer för att identifiera målgruppen och utfärda tandvårdsintyg, vid behov. Lämpliga personer kan vara: enhetschef, sjuksköterska, biståndsbedömare etc.

Person med ansvar för samordning av tandvårdsintyg är mottagare av information från Region Skåne angående den uppsökande tandvården och ingår i det regionala nätverket med Region Skåne.

Person med ansvar för samordning av tandvårdsintyg är den som beställer tandvårdsintyg från Region Skåne.

Person med ansvar för samordning av tandvårdsintyg skall också:

- vidareförmedla information till övriga i kommunen som identifierar målgruppen och utfärdar tandvårdsintyg
- vara kontaktlänk till tandvårdsföretaget
- vara behjälplig med inventering av målgruppen inför upphandling av uppsökande tandvård.
- vara behjälplig med genomförandet av intentionerna i detta dokument

Vid utfärdandet av tandvårdsintyg gäller följande:

*Region Skåne har den **författningsenliga rätten** att avgöra vem som är berättigad till tandvårdsstöd. Detta innebär att när kommunen utfärdar tandvårdsintyg är det att betrakta som en **rekommendation** som Region Skåne bekräftar genom att ge tandvårdsinsatser i form av nödvändig tandvård till samma kostnad som behandling inom den öppna hälso- och sjukvården.*

- **Informera om och erbjuda munhälsobedömning**

Kommunen ska i samverkan med aktuellt tandvårdsföretag tillse att erbjudande om munhälsobedömning lämnas till varje berättigad person med tandvårdsintyg och informera om vad erbjudandet innebär.

Vid behov kan information också ges till anhöriga, företrädare eller personal.

- **Meddela aktuellt tandvårdsföretag personer som accepterat munhälsobedömning**

Kommunen ska lämna uppgifter till tandvårdsföretaget på de personer som accepterat munhälsobedömningen. Uppgifterna ska lämnas på särskild lista. Munhälsobedömningen ska utföras av tandvårdsföretaget inom en månad efter att listningen är klar.

Personer som accepterat ett erbjudande får automatiskt en munhälsobedömning varje år kostnadsfritt.

Personer som tidigare tackat nej eller nytillkomna ska erbjudas munhälsobedömning vid ett senare tillfälle.

- **Vara kontaktlänk - se till att personerna kommer till tandvårdsbehandling**

Kommunen ska efter munhälsobedömning skriftligen få besked av tandvårdsföretaget om vilka personer som har behov av behandlingsinsatser i form av nödvändig tandvård.

Det åligger därefter kommunen att vid behov vara behjälplig med att förbereda, samt att boka tid för behandlingsinsatser åt den enskilde. *(Tandvårdsintyget skall vara med vid behandlingen för att rätt avgift ska kunna debiteras den enskilde).*

- **Ta emot instruktioner om fortsatt munvård**

Kommunen ska vid behov se till att personal eller t ex anhörig finns närvarande vid en munhälsobedömning, för att ta emot information och instruktioner av tandvårdspersonalen om den dagliga munvården.

I samband med munhälsobedömningen utfärdas ett särskilt "munvårdskort" av tandvårdspersonalen med skriftlig information och rekommendationer i samband med dagliga munvårdsinsatser.

- **Deltagande i utbildningsinsatser**

Kommunen ska tillsammans med tandvårdsföretaget planera en grundutbildning i munvårdskunskap för personalen. Utbildningen ska sammanlagt vara fyra timmar. Varje utbildningsgrupp bör bestå av 5-15 deltagare som föranmäls till tandvårdsföretaget.

Kommunen tillhandahåller lämplig lokal och utrustning för utbildningen.

- **Dokumentation av uppsökande tandvård**

Kommunen bör på lämpligt sätt dokumentera uppsökande tandvård:

- att erbjudande om munhälsobedömning har lämnats
- att munhälsobedömning har utförts
- att tandvårdsintyg har utfärdats